

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovoljno pošiljati (frankirani) vredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa opravništvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina. Pestujmo kolegijalnost! — A. M. Slomšek. — O rabi navorja. — Logika. — Dopisi. — Razne stvari. — Spremembe. — Natečaji.

Pestujmo kolegijalnost!

Pod tem naslovom prišel je v teku tekočega leta v Pragi izhajajoči šolski list „Beseda učiteljska“, prav izvrsten članek, ki se nam z ozirom na marsikatero zlato resnico, ki je v njem zapopadena, vreden zdi, da ga tudi „Popotnikovi“ čitatelji beró. Glasi se v slovenskem prevodu tako-le:

Kdo zamore dandanes, v dobi občnega napredka, brez predsodkov reči, da ne zavzema narodno učiteljstvo važnega mesta v razvitku in napredku človeštva? Res lep in vzvišen je njegov poklic: vzrejati in vzgojevati nevedno mladež, ki je izročena njegovej oskrbi. Kakor pa nobeno delo, pri katerem posluje več faktorjev, ne more vspevati, ako niso vsi faktorji zjedinjeni, istotako tudi učiteljstvo ne more brez vzajemnosti uspešno delovati. Le sporazumljenje, edinost in kolegijalnost pomogo mu do tega.

Učiteljev poklic ni lahek. Pot, po kateri stopa mu ni z rožicami posuta, in le prepogosto mu je nehvaležnost v plačilo za njegov trud. Čestokrat ga tarejo skrbi, ogrehe mu sive megle nezadovoljnosti veselje do življenja, — toda kakor pred gorkimi žarki pomladnega solnea ginevajo megle, se raztopi led, istotako ginejo skrbi in nezadovoljnost učitelju, ako zasliši milo besedo ljubečega kolege. — Čestokrat se primeri v človeškem življenju, da je naša notranja nprav nekako prerojena, da nam sree radosti poskakuje, čestokrat pa se zopet primeri, da trpka nezadovoljnost in dušna bolest teži naše prsi. V takih trenotkih treba nam je prijatelja, ki nas zna tolažiti, o katerem vemo, da čuti z nami. In kdo naj učitelja v takem položaju bolje umeje, ko ravno zopet le učitelj, katerega veže isti poklic, kateri v istem poklicu z njim enako misli! Zato pa je treba, da se tem trdneje združimo, da stojimo pred svetom zložni kakor mogočna četa bojevnikov za narodno prosveto in pravo izobraženost, kajti nas vse veže le jedna vez: ljubezen do mladine, ljubezen do človečanstva z namenom ja zboljšati, kakor je to naš poklic. — Skušajmo pred vsem, da se med sabo poučujemo in izobražujemo. Prava kolegijalnost se kaže gotovo prav dobro v tem, da pridobivamo duševnih zakladov tudi tistim, katerim hočemo biti pravi tovariši. V ta namen so nam na razpolago društva in zborovanja, katerih drugi stanovi nimajo. Ta naj nam v prvi vrsti služijo v dosego prave kolegijalnosti, da se tam med sabó spoznavamo, svoje mislim ejsebojno razode-

vamo, nazore pojasnujemo, bistrimo um in plemenitimo srce. Društva naj nam torej bodo to, kar biti morajo: najtrdnější lej za prijateljsko vez mej učiteljstvom. V društvih se zbirajo mladi in stari učitelji; onim je skušenost starejih pravi vrelec, iz katerega zajemajo dobrih svetov in navodov; nasprotno pa se stareji učitelji pomlade v družbi mlajših in okrepe k novemu delovanju.

Kjer več učiteljev na eni šoli deluje, treba je, da še posebno goje složnost in kolegialnost. Ako pa nastane mej učiteljstvom, bodi-si iz didaktičnih ali pa drugih vzrokov nesloga, ne govorimo o tem izvan šole. Kažimo marveč pred svetom, da se sporazumevamo, da smo mirni in složni, saj je znano, da nesložnost in prepiri niso nobenemu stanu na čast. Da pa učitelju, ki je čestokrat predmet občne pozornosti, na katerega gledajo stotine in tisoči ljudij, da vsako njegovo dejanje presojuje, pač ne more biti vsejedno, kako drugi o njem sodijo, ne bo nihče tajil, kajti večkrat zavisi od take sodbe drugih, vspešnost njegovega delovanja.

Preirajmo pa tudi zabavne večere, pri katerih budimo duha. Petje in godba še nista izginila iz učiteljskih krogov. Kako lepo priliko za plemenito razvedrovanje duha dajeti te dve umetnosti ondu, kjer posluje več učiteljev vkupe! Prijateljskim razgovorom o šoli, o vzgoji in pouku, o vednostih in znanostih, ki oživljajo duha in ga krepčajo za novo delo, sledi naj milo petje in umetna godba. Ali se ne pospešuje na ta način mej učiteljstvom ljubezen in kolegialnost, se-li ne bodo na ta način učitelji jeden drugemu tesneje oklepali, ne bodo-li z večjo ljubeznijo za sveto stvar njihovega poklica delovali; se-li ne dela na ta način za blagor šole, naroda in domovine? Brezvspešni bodo vsi napadi naših nasprotnikov na nas še le takrat, kadar se bo ukoreninila v nas prava bratovska kolegialnost, kadar bomo brez zavisti odkritosrčno mej seboj občevali! Le z združenimi močmi smemo upati boljše bodočnosti, smemo upati, da tudi narodnemu učiteljstvu napočijo boljši časi! Indrieh Čech.

Anton Martin Slomšek, pedagog, domo- in rodoljub slovenski.

Spisal Franjo Jamšek.

(Dalje)

Pokaj pa je našim otrokom *naravoslovje*? Morebiti za noroslovje, da jih zmešaš in znoriš? Prijatelj! le počasu. Saj tudi ti v naravi živiš, dihaš sapo, piješ vodo, in se rad pri ognju greješ. *Je-li ti ni potrebno vedeti, kako se za zdravo sapo skrbi; da ni zdravo, prevroče ali premrzlo piti; kako se ognja in druge nesreče varovati, prazne babje vere zaničevati?* Vse to ti naravoslovje prav po domače pove, in celo podučí, *zakaj je bliskovod, kdaj in zakaj zvezde od neba padajo, da ni coprnic, ki po močvirjih svetijo; od kodi je dež, toča in sneg; kaj je mavrica, kaj solnčni in mesečni obroč. Za toliko manj bo med nami škodljive prazne vere, za kolikor več bo v šoli takega zdravega nauka.*

„Otrčke *zvedostovja* učiti! ali ni to prava neumnost?“ — sem slišal bistrega gospoda razsajati, grajati *veliko Berilo*. Moj Bog, ali nisi tudi za deco

svetlih zvezdic stvaril? — Bomo li otrokom oči zatisnili, naj bi ne gledali svetlega neba? Ali ne čujemo, kako poznajo priprosti ljudje imenitniše zvezde po imenu, bolje kakor mi, ki smo po štirinajst let šole pometali! — *Je-li ni mladini treba vedeti, zakaj solnce mrkne, kako se luna preminja, kaj so repate zvezde, itd.? Kdo uči lepše veličanstvo božje spoznavati, kakor zvezdoslovje?* Beri § 11. — Tudi koledarja ali pratike ne boš razumel, če se zvezdoslovja za potrebo ne naučiš in nebeških znamen ne razločiš, ne veš, kako se dvajstero mesecev zove. Kako se pa taki visoki nauki podomačijo in tudi priprostim ljudem ukoristijo, beri § 10 od sejmov.

Poprej ko mladenči in deklina šolo zapustijo, se jim ima tudi od *raznih stanov* kaj malega dopovedati; in to ti *veliko Berilo* v V. odstavka od *spoznave človeškega društva* poda, ter hvali *kmetijstvo* in *rokodelstvo*, pa tudi *vojaštvo* omeni in počasti, katerega se mladenič po navadi boji. Poslednjič uči *domovino ljubiti*, toda po krščansko; gosposko po dolžnosti spoštovati ter sklene svoje nauke po zlati Jezusovi besedi: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega“. Vrh tega pa tudi svobodno velim: dajte v šoli otrokom, kar je otrokom potrebnega; in če se *šolski mladini toliko in tako dá, je-li bo preveč? Mislim in sodim, da ne.*

Kdaj pa bo mogoče, vse to otrokom razložiti in tako pojasniti, da bi razumeli vse te in take posebne nauke? V dveh poslednjih letih, od 10. do 12. leta starosti, se mladina zadosti za vse te predmete izčajma in hrepeni, se vsega tega izučiti. Ako pa niso v tvojem kraju deca za to, izberi iz *Berila*, kar jim bo dostojno. *Bolje malo, pa dobro, kakor preveč in pa slabo. Berilo pa mora mnogo gradiva imeti, da ti bode na izbero.* Kar je lahko tebi preveliko, bo drugemu ravno prav. Tudi beseda previsoka ni, *ako le nisi ti v slovenščini predaleč zaostal*; kar bi bilo pa tebi grdo.

Zakaj ste pa poprejšnje Berilo zavrgli, katero je zgodbe svetega pisma učilo; teh je deci veliko preveč potreba, kakor teh posvetnih reči, katerih v novem Berilu imamo? tako se mnogoteri šolski prijatelj jezno pritožuje, ter misli, da po pravici govori.*) — Ne tajimo, da je šolcem zgodbe svetega pisma brati potreba; za to smo jih katekizmu dodali kratko osnovane. Hočeš-li zgodbe naše svete cerkve imeti, beri jih v „*Ponovilu*“ od str. 1.—206. Reci jih svojim šolcem čitati. Da je pa *staro Berilo* za male šole na kmetih malim otrokom previsoko, za velike pa premalo, preokorno in leseno, to vsak učitelj lahko čuti in spozna, ako zdrave možgane v glavi ima. Kako težavne so za otroke zgodbe starega zakona; novega zakona še sledu ne najdeš. Kako hoče otrok neznane vojske Savla in Davida kralja s Filistejci razumeti? Tudi *staro Berilo* govori o naravoslovju, od marsikaterih prikazni na nebu — od solnea, zvezd, planetov in lune, — od dolžnosti podložnih do deželnega oblastnika in do rojstne dežele. Najdeš pravila za priljudnost, pravila za zdravjevarstvo, itd. *Pa vsi ti predmeti starega Berila so iz nemške besede poslovenjeni; zato pa tudi teže razumevni.* Le primeri *staro novemu*, in potem sodi. Imeli smo svoje dni na kmetih medle

*) Je tudi dandanes žalibož, še „mnogoteri šolski prijatelj“, celó med članovi krajnih in okrajnih šolskih svetov, ki se „jezno pritožujejo“, čez „nepotrebno“ upeljavajo realističnih predmetov v ljudski šoli. Ko bi se taki prijatelji vendar hoteli potruditi ovi Slovskegov komentar k takratnim Berilom pazno prečitati! Dramila, dramila je treba!!

šole večidel v enem samem razredu; imamo jih zdaj večidel v treh, tudi v čveterih odredih; jim se *staro Berilo* ne prilega, ne po besedi, ne po gradivu. *Potreba je tudi v Berilu napredka in pospeha, da ne zaostanejo naši mladenči in deklice neznanci in neslanici brez prave krščanske omike v domačih rečeh.*

4. *K čemu pa nam je tolsto „Ponovilo“ za nedeljske šole na kmetih?* Namesto odgovora te lepo poprosim, vzemi te obširne bukve v roke, beri „*Opomembo*“ na I strani do IV. in zvedel boš lahko in spoznal jasno namen „*Ponovila*“, pa tudi, kako potrebno je za mladež, ki hodi v nedeljske šole ponavljat, česar se je v delavniški šoli učila, naj bi deca ne pozabili, koristnega nauka, pa tudi razširili svojo omiko, in se pripravljali za javno, težavno življenje, kadar šoli odrastejo. Pač škoda in žalost, da se malokdo za to ponovilo potrebnih naukov meni ter jih celó ne pozna; nedeljske ponovilne šole pa medlijo in brez vsega sadu ostajajo, ter so podobne lačnim delavcem, katerim se od same lenobe ne ljubi jesti, pa tudi ne delati. *Knjige mlačnim ljudem in pa zajcu boben!*

II. Poraba šolskih Beril.

Naj ima orgljar še tako dobre orglje, ako dobro orgljati ne zna, mu bodo slabo pele; so li pa orglje srednje vrednosti, bodo dobro žvižgale, če le dobremu organistu v roke pridejo. Ravno tako se šolskim knjigam godi. Mislim, da se ne bom šolskim prijateljem zameril, ako ponovim, kar sem povedal o *velikem Berilu* in *Ponovilu* za samoslovenske šole od porabe *Berila*. (Beri stran 1.)

Prva napaka branja je, *ako se preveliko prebere*, premalo pa pomisli in šolecem premisliti dá, kar so brali. Po takem načinu se zgodi, kar sploh pregovor poveda: „*Iz mnogega povrhu, iz celega pa nič.*“ To se pravi vodo se sipom zajemati, ali pa v prevrtan sod vlivati. Vselej me žali, kadar kako šolo obiščem, in pobaram: koliko ste pobrali, ali kaj iz *Berila* za pouk vzeli, če mi učitelj pohinavsko odgovori: „Vse, celo *Berilo* smo vzeli.“ To ni mogoče! gospodine, v enem letu ne, pol leta še pa manj. Po takem odgovoru sodim, *da so deca mnogo brali, nabrali pa malo, ali celo nič*, kakor se lahko in hitro prepričam ter po samem čitanju lahko in dobro spoznam, koliko šola velja.

Berejo li šolci lepo gladko, bolje polagoma, kakor prenašlo, brez vsega vrišča in kričanja, ter čedno glas povzdigajo in polagajo, kakor jim kažejo ločnice, hitro spoznam, da učenci umejo, kar čitajo, in učitelj ne hodi brez glave v šolo. *Taka šola je srebrna.* — Ako poprašam šolarje, kaj, od koga in česa so brali? in mi razločno povedó od *pridne Rozike*, kako je rada v šolo hodila, kako je mater lepo prosila, — pa tudi od *Andrejčeka*, potepuha, in se jim na lieu vidi, da čutijo, kar pravijo, *taka šola je zlata vredna.* Ako pa celó zapojejo otroško pesmico: Kdo je naučil ptičice pet? in več takih ličnih pesmic, *take šole ni poplašati.* Pač je bolje malo, kakor veliko žlabodirati, umeti in čutiti pa nič. Šolski učitelj ne sme misliti, da je svojo dolžnost dovršil, ako je svoje učence gladko brati in čedno pisati naučil; kaj pomaga glava prebrisana, srce pa hudobno in robato! Ne tožuje li naših šol žalostna vsakdanja skušnja, da več ko je šol več je hudobnežev, ljudi brez vere in brez Boga, brez prave ljubezni in brez vsake vesti!, *Je-li so šole tega krive? Ne daj Bog!* Kriva je slaba, neumna učba otrok. Ako otroci v šoli sedijo s truplom, z duhom so pa

doma, na duši in na telu ubožajo. Šole, v kateri učitelj ves zaspan in počasen šljuta, po cele dni zapravi, in otrok brez uka v klopi sedi, bilo bi veliko bolje, da bi je ne bilo. Take šole so morilke živega duha mladini. Ako se v šoli čita, pa ne popraša, ali deca umejo, kar berejo, se pravi prazno slamo imlatiti. *Nauk se ima vsejati, pa tudi podorati in povleči skoz pomišljevanje, in obračanje nauka na vsakdanje zadeve otrok.* Če rečeš brati, kako se imajo deca v šoli zadržavati, kako v cerkvi, kako doma; opomni deco vseh pogreškov in pregreškov, ki jih pri šolarjih zasleduješ. Poprašaj male, ali so molili, si roke in glavo za ušesi umili; so li ubogali stariše, in jih za zamero prosili, če so jih žalili? *Skrbi, da bo tvoja šola za življenje, ne pa za šolsko klop, prizadevaj si svoje šolce za Boga, za vse pošteno in blago oživiti, ne pa jim zadušiti dobre nagone. Branje in pisanje je le lupina; jedro pa krščanska omika in žlahno srce.* (Dalje sledi.)

O rabi navorja.

Prof. Fr. Hauptman.

(Konec.)

7. Podelimo sklenici pozitivne elektrike, kolikor največ mogoče in približajmo ji krepko elektrovanu negativno smolenko. Ko ste se telesi drugo drugemu dovolj približali, švigne med njima belomodra iskrica (katera se v temni sobi še boljše vidi); ob enem sliši se nek poseben tresk ali pok. Oboje traja jedva toliko časa, kar bi trenil; obe telesi ste potem manj električni.

Positivna in negativna elektrika privlačujeta se ter se hočeta združiti. Ako se združujeta polagoma iz precejšnje daljave, ne vidi se navadno ničesar. V dovoljni bližini pa združita se burno skoz zrak in v tem slučaju nastane takozvana *električna iskra*. Tam kjer švigne iskra, odpahne ona zrak, kateri ji je na poti. Zrak se v tem trenutku *krepko strese* in to se sliši kot *tresk*.

8. Podelimo sklenici n. pr. pozitivne elektrike od drgane steklenke, katero zato obdržimo v desni roki v primerni daljavi. Potem dotaknimo se sklenice z neelektrično kovinsko palico, držeč jo v levi roki. Odmeknivi jo približajmo spet steklenko; ona privlači sklenico. Toraj sklenica ni več *električna*.

Ponovimo li ta poskus, pa vzamimo namesto kovinske palice stekleno, odbijala bode konečno sklenico steklenka. Toraj je sklenica še *električna*.

S tem poskusom označena je razlika med *dobrimi in slabimi prevodniki elektrike*. Elektriko že odvedemo od dobrega prevodnika (konduktorja), ako se ga dotaknemo s prstom.

9. Tudi *elektrovanje v daljavo (razdelivno elektrovanje, elektrische Influenz)* da se z navorjevo pripravo razkazati. V ta namen pritrdimo ob navorju dve s kositrovino prevlečeni sklenici *A* in *B*, ob vsakem koncu jedno. Vrh tega še potrebujemo kovinske palčice ali žice, na osebljujočem ročaju in tolike dolgosti, da seže od sklenice do sklenice.

Dajmo, da se žica dotiče obeh sklenic; približajmo sklenici *A* elektrovanu steklenko do blizu 2 *dm*; na to odmaknimo istočasno žico od obeh sklenic in tudi steklenko. Zdam preiskati je električni stan obeh sklenic. Približamo-li

sklenici *A* elektrovanu steklenko, odbija jo; sklenico *B* pa odbija elektrovana steklenka. Toraj sklepamo, da je sklenica *A* negativno, sklenica *B* pa pozitivno električna.

Prevlečeni sklenici z dotikajočo se žico predstavljate jeden jedin dober prevodnik. Ta je pred poskusom neelektričen; t. j. on ima v sebi obe nasprotni si elektriki v jednakej množini, ki se toraj medsebejno popolnem uničujete.

Približa-li se mu električno telo, (tukaj pozitivna steklenka) dela njegova elektrika nanj po prej povedanih zakonih. Istoimno elektriko odbija, raznoimno pa privlači. Prva (tukaj +) oddalji se od delujočega telesa kolikor močje, zbira se toraj na oddaljenem koncu (sklenica *B* +); druga (—) pa teče proti delujočemu telesu in se zbira na bližnjem koncu (sklenica *A* —) ko odpravimo vez (žico), ločeni ste nasprotni elektriki in se dá vsaka posebej dokazati.

Vsako električno telo razdeli tedaj v bližnjih neelektričnih prevodnikih njih nasprotni si elektriki, ne da bi treba bilo se dotaknoti. Ta učinek imenujemo elektrovanje v daljavo ali razdelivno elektrovanje.

Aka imaš navor s samo jedno sklenico, vzemi namesto druge kovinsko oblo na osebljujočem ročaju. Približaj, kakor prej, elektrovanu steklenko sklenici in dotakni se sklenice z oblo, katero držiš v levi roki, odmakni nato istočasno steklenko in oblo in preišči električni stan sklenice in oble. Približaš-li steklenici elektrovanu smolenko, odbija jo. Toraj je sklenica negativno električna. Približaš-li pa oblo sklenici, privlači jo; dokaz, da je obla pozitivno električna itd.

10. Vsak osebljeni neelektrični prevodnik dá se z enim istim električnim telesom v daljavo elektrovanu ali pozitivno ali negativno.

α) Prevlečena sklenica naj se s pomočjo elektrovanu smolenke negativno elektruje.

Dotakni se sklenice s smolenko. — Smolenka že iz daljave razdeli v sklenici elektriki, privlačujoča raznoimno (tukaj +) in odbijajoča istoimno (—). Negativna elektrika smolenke in pozitivna sklenice združite se v podobi iskre in na sklenici ostane negativna elektrika.

Iz tega sledi, da se pri podelivnem elektrovanju nič ne podeli elektrike elektrovanu; ampak elektrika, katero on konečno nosi, je tista, katera je po razdelitvi na njem ostala.

Izrek o podelivnem elektrovanju je tedaj jako relativne vrednosti ter ni neobhodno potreben. Pri neposrednem postopanju moči je izogniti se mu.

β) Če hočemo prevlečeno sklenico (ali kateri drugi konduktor) s pomočjo elektrovanu smolenke spraviti v pozitivno električni stan, približajmo ji smolenko, ki jo n. pr. držimo v desni roki; s prstom leve roke pa se dotaknimo sklenice. Na to odmaknimo istočasno prst in smolenko.

Dotaknivši se sklenice s prstom, odvedemo negativno elektriko, ki jo smolenka odbija, pozitivna pa se ne dá odvesti, dokler jo negativna smolenka privlačuje.

XI. O rabi navorja v drugih oddelkih fizike.

Razen optike ga menda ni oddelka v fiziki, v katerem bi se navor kot nazorni pripomoček ne dal rabiti. Marsikateri slučaj najde se zabelježen v znanstvenih knjigah te stroke, toraj jih ne naštevam. Samo pri njegovi rabi,

„v toploti“ naj se malo pomudim, ker vtegne deloma že na nižji učni stopnji prav priti.

Da se toplejši zrak v bližini hladnejega vzdiguje, t. j. kako nastane veter, pokaže se z navorjem, če se mu ob jednem koncu nastavi na leseni palici pritrjena plošča trdega papirja, lepenke ali katere si bodi druge tvarine. Plošča naj ima vodoravno ležo, pred poskusom spravi se navor v ravnotežni stan. Pod ploščo postavimo gorečo svečo ali špiritno svetilnico, toliko niže, da plamen plošče ne ožge (2—4 dm). Navor zaniha in plošča vzdigne se počasi za 1—2 dm kvišku. Razgret zrak, ki gre kvišku, trčil je ob ploščo ter jo je vzdignil.

S tem poskusom je popolnoma nadomeščen poskus z lahkim prjem ob vročej peči in poskus z vrtečo se špiralo (tanzende Schlange), pri katerem se postranski del prikazni, namreč vrtenje, bolj očitvidno prikazuje, nego nje glavni del, t. j. dviganje.

Ko to pišem, pride mi na misel prav ista prikazen pri tekočinah, katera se navadno predočuje z vodo, ki ima primešanega primernege droba. Prikazen vidi se le v bližini in ne vselej prav razločno. Mislim da bi z navorjem prirejen poskus bil bolj nazoren. Treba bi n. pr. bilo, kovinsko ali sljudovo (Glimmer) ploščico obesiti ob koncu navorja tako, da seže pod vodo blizu do dna dotične steklene ali tudi kovinske posode. Ko se začne vzdigovati razgreta voda, vzdigniti mora ploščico. To bi se nazorno opazovalo na gibanju navorja in je toraj vredno poskusa.

Raztezanje kovinskih palic in žic prouzročuje se na dva načina, po toploti in pa po mehanično raztezajoči sili. V obeh slučajih dá se podaljšek meriti z navorjevo pripravo, ki je ob jednem koncu žice pritrjena. Na ta način se tudi jasno predočiti da, da vlada med toploto in mehanično silo zakon ravnomočja. —

Naj bo tega dovolj. Da-si vem, da se ta tvarina v šoli ne dá tako obširno obravnavati, kakor se je tu zgodilo, vendar mislim, da sem dokazal obširno porabnost jedne najbolj nazornih priprav, navorja, ter da vtegne članek vzbujati k premišljevanju in nazadnje, da najde marsikateri čitatelj v njem zrnce, ki je pobere, osobito sedaj, ko je po najnovejšem ministerskem ukazu izrečeno načelo, da imajo sposobnostni izpiti biti *praktični*.

V tisk vrinolo se je nekaj tiskarskih pogreškov, izmed katerih naj popravim tiste, ki vtegnejo resno motiti:

Stran	vrsta	namesto	beri
134,	15 sp.	precejšnost . . .	precejšno občutljivost
135,	1 zg.	89	80
150,	12 zg.	tesarji	lesarji
152,	14 zg.	priprožna	prožna
166,	21 zg.	Dodatki	Podatki
182,	23 zg.	delovanje	delovaje
183,	2 zg.	oblast	slabost
183,	26 zg. na levi	100 g	200
199,	5 zg.	najnovejšo	najmanjšo
214,	1 zg.	ostro	ostrv
223,	2 sp.	vrsti	osti.

Logika.

Spisal Dr. Josip Križan,

kr. gimnazijski profesor v Varaždinu.

(Dalje.)

§ 83. Dostavek k nauku o sklepu.

Nauk o sklepu je znamenit radi mnoge rabe, in baš zato mislimo, da je potrebno mnogo primerov, ker le tako more se v načinih sklepanja časoma ročnost doseči.

Primeri k § 51.

Ad 1. Istina je, da so vsi ljudje stvari božje, in istina je tudi, da so nekateri ljudje stvari božje. — *Ad 2.* Istina je, da se nobeno dobro delo ne kaznuje: in istina je tudi, da se nekatera dobra dela ne kaznujejo. — *Ad 3.* Laž je, da so nekateri grehi krepostna dela; in še večja laž je, da so vsi grehi krepostna dela. — *Ad 4.* Laž je, da nekateri ljudje ne dihajo skozi pljuča; in še večja laž je, da nobeden človek ne diha skozi pljuča.

Primeri k § 52.

Sklepi ad contrariam.

Ad 1. Istina je, da se vsi sklepi izvajajo iz prednjih rekov; tedaj je laž, da se noben sklep ne izvaja iz prednjih rekov. — *Ad 2.* Istina je, da nobena žival ni umno bitje; tedaj je laž, da so vse živali umna bitja.

Sklepi ad contradictoriam.

Ad 1. Istina je, da vsako telo prostor zavzema; tedaj je laž, da nekatera telesa ne zavzemajo prostora. — *Ad 2.* Istina je, da nekateri sesalci niso prežvekovalci; tedaj je laž, da so vsi sesalci prežvekovalci. — *Ad 3.* Laž je, da so vse cvetice ugodno dišiče; tedaj je istina, da nekatere cvetice niso ugodno dišiče. — *Ad 4.* Laž je, da nekateri prvci niso enojna telesa; tedaj je istina, da so vsi prvci enojna telesa. — *Ad 5.* Istina je, da plini niso trda telesa; tedaj je laž, da so nekateri plini trda telesa. — *Ad 6.* Istina je, da so nekateri učenjaki pisatelji; tedaj je laž, da nobeden učenjak ni pisatelj. — *Ad 7.* Laž je, da nobeden človek ne ljubi domovine; tedaj je istina, da nekateri ljubijo domovino. — *Ad 8.* Laž je, da so nekatere spojine enojna telesa; tedaj je istina, da nobena spojina ni enojno telo.

Sklepi, ad subcontrariam.

Ad 1. Laž je, da se nekateri zrakoplovi morejo upirati vetrom; tedaj je istina, da se nekateri zrakoplovi ne morejo upirati vetrom. — *Ad 2.* Laž je, da nekateri črnici (zamoreci) niso ljudje; tedaj je istina, da so nekateri črnici ljudje.

Primeri k § 53.

Ad 1. Istina je, da so vsa drevesa rastline; istina je tudi, da so nekatere rastline drevesa. — *Ad 2.* Istina je, da so ljudje razumna bitja; in istina je tudi, da nerazumna bitja niso ljudje. — *Ad 3.* Istina je, da noben kamen ni

ustrojen, in istina je tudi, da je nekaj od neustrojnega kamen. — *Ad 4.* Istina je, da noben ribnjak ni reka; in istina je, da reke niso ribnjaki. — *Ad 5.* Istina je, da so nekatere prvine kovine; in istina je tudi, da so nekatere kovine prvine. — *Ad 6.* Istina je, da nekateri ptiči niso pevci, in istina je tudi, da so nekateri od nepevcev ptiči.

Ad 1. Laž je, da so nekatere, skozi pljuča dihajoče živali dvoživke; tedaj je tudi laž, da so vse dvoživke skozi pljuča dihajoča živali. — *Ad 2.* Laž je, da ljudje, ki niso naobraženi, niso za delo sposobni; tedaj je tudi laž, da so vsi za delo sposobni ljudje naobraženi. — *Ad 3.* Laž je, da so nekateri ljudje, ki istine ne ljubijo, poštenjaki, tedaj je tudi laž, da so poštenjaki istino neljubeci ljudje. — *Ad 4.* Laž je, da noben človek ni umno bitje; tedaj je tudi laž, da umna bitja niso ljudje. — *Ad 5.* Laž je, da so nekatere stoječe vode reke; tedaj je tudi laž, da so nekatere reke stoječe vode. — *Ad 6.* Laž je, da so nekatere nerastoče stvari ustrojna bitja; tedaj je tudi laž, da so nekatera ustrojna bitja nerastoče stvari.

Primeri k § 54.

Sklep načina (modalitatis).

Ad 1. Istina je, da morajo vse točke oboda od središča enako oddaljene biti; tedaj je tudi istina, da so vse točke oboda enako oddaljene od središča. — *Ad 2.* Istina je, da mora človek enkrat umreti; tedaj je mogoče, da človek enkrat umrje. — *Ad 3.* Istina je, da so rastline ustrojne; tedaj je tudi mogoče, da so rastline ustrojne.

Primeri za nekavne oblike.

Ad 1. Človek ne more hoditi po glavi; tedaj tudi ne hodi po glavi. — *Ad 2.* Razbojnik ne more biti kreposten; tedaj tudi ni mogoče, da bi kreposten bil. — *Ad 3.* Žival ni razumna; tedaj tudi razumna biti ne more.

Primeri k § 55.

Sklepi enakosti in istovrednosti.

Ad 1. Vse kapljine so izhlapljive; tedaj nobena kapljina ni neizhlapljiva. — *Ad 2.* Noben krog ni nepravilen; tedaj so vsi krogi pravilni. — *Ad 3.* Noben kamen ni ustrojen; tedaj je vse kamenje neustrojno. — *Ad 4.* Vsi tatje so nepoštenjaki; tedaj noben tat ni poštenjak. — *Ad 5.* Nekateri ljudje so krepostni; tedaj nekateri ljudje niso nekrepostni. — *Ad 6.* Nekateri učenci niso nečudoredni, tedaj so nekateri učenci čudoredni. — *Ad 7.* Nekateri grešniki niso trdokorniki; tedaj so nekateri grešniki netrdokorniki. — *Ad 8.* Nekateri ljudje so nepoštenjaki; tedaj nekateri ljudje niso poštenjaki.

Primeri k § 60.

Prva oblika brezuvetnih sklepov.

I. Oblika. Kulturni narodi hrepené po naobraženju in znanju.
Slovani so kulturni narodi.

Slovani hrepené po naobraženju in znanju.

- Ad Barbara:* Vse rastline rasto.
Lilije so rastline.
Lilije rasto.
- Ad Celarent:* Rude niso ustrojne.
Zlato je ruda.
Zlato ni ustrojno.
- Ad Darii:* Ljudje so umna bitja.
Nekatere stvari so ljudje.
* Nekatere stvari so umna bitja.
- Ad Ferio:* Spojine niso enojne.
Nekatere rude so spojine.
Nekatere rude niso enojne.

Primeri k § 61.

Druga oblika brezuvetnih sklepov.

- II. *Oblika.* Ptiči dihajo skozi pljuča.
Ribe ne dihajo skozi pljuča.
Ribe niso ptiči.

- Ad Camestres:* Krepostni ljudje so Bogu dragi.
Grešniki niso Bogu dragi.
Grešniki niso krepostni ljudje.
- Ad Baraco:* Kovine se dajo kovati.
Nekatere rude se ne dajo kovati.
Nekatere rude niso kovine.
- Ad Cesare:* Ptiči ne kotijo živih mladičev.
Sesalci kotijo žive mladiče.
Sesalci niso ptiči.
- Ad Festino:* Sesalci nimajo mrzle krvi.
Nekatere živali imajo mrzlo kri.
Nekatere živali niso sesalci.

Primeri k § 62.

Tretja oblika brezuvetnih sklepov.

- III. *Oblika:* Evropejci so kulturni narodi.
Evropejci so nasledniki indoevropskega plemena.
Nekateri nasledniki indoevropskega plemena so kulturni narodi.
- Ad Derapti:* Zvezde repatice imajo različno podobo.
Zvezde repatice so nebeška telesa.
Nekatera nebeška telesa imajo različno podobo.
- Ad Felapton:* Ognjemeti niso popolnoma razloženi.
Ognjemeti so prirodne prikazni.
Nekatere prirodne prikazni niso popolnoma razložene.

- Ad Disamis:* Nekatere ladje giblje para.
Ladje so vozila na morju.
Nekatera vozila na morju giblje para.
- Ad Bocardo:* Nekateri grehi niso smrtni.
Grehi so prestopki božjih zapovedij.
Nekateri prestopki božjih zapovedij niso smrtni.
- Ad Datisi:* Vsi strupi so škodljivi.
Nekateri strupi so prvei.
Nekateri prvei so škodljivi.
- Ad Ferison:* Nobena nesreča ne razveseli človeka.
Nekatere nesreče so prirodni prigodki.
Nekateri prirodni prigodki človeka ne razveselē.

Primeri k § 63.

Četrta oblika brezuvetnih skleпов.

- IV. Oblika:* Vsi otoki so z morjem obdane kopnine.
Z morjem obdane kopnine so deli zemeljske krogelje.
Nekateri deli zemeljske krogelje so otoki.
- Ad Bamalip:* Vse prežvekovalke so sesalci.
Vsi sesalci so ustrojna bitja.
Nekatera ustrojna bitja so prežvekovalke.
- Ad Calemas:* Romani so potomci starih Rimljanov.
Potomci starih Rimljanov niso Slovani.
Slovani niso Romani.
- Ad Dimatis:* Nekateri pesniki so veleumniki.
Veleumniki so glasoviti ljudje.
Nekateri glasoviti ljudje so pesniki.
- Ad Fesapo:* Kače niso črvi.
Črvi so živali.
Nekatere živali niso kače.
- Ad Fresison:* Rude niso ustrojne stvari.
Nekatere ustrojne stvari so strupi.
Nekateri strupi niso rude.

Primeri k § 67.

Čisto uvetni sklepi.

- Ad 1.* Ako je Bog pravičen, obdaruje dobra dela.
Ako Bog hudobna dela kaznuje, tedaj je pravičen.
Ako Bog kaznuje hudobna dela, tedaj obdaruje dobra dela

Ako je leto toplo, dozorevajo plodovi.

Ako solnce greje, je leto toplo.

Ako solnce greje, dozorevajo plodovi.

Ad 2. Ako solnce sveti, je dan lep.

Ako je nebo oblačno, dan ni lep.

Ako je nebo oblačno, solnce ne sveti.

Ad 3. Ako človek ima vse, česar želi, je srečen.

Ako človek ima vse, česar želi, tedaj je bogat.

Včasih, ako je človek bogat, je srečen.

Primeri k § 68.

Meševito uvetni sklepi.

Modus ponens: Ako je zemlja okrogla, tedaj je težišče v središču.

Zemlja je okrogla.

Težišče je tedaj v središču.

Modus tollens: Ako je ekspanzivnost pare velika, parni stroj hitro dela.

Parni stroj hitro ne dela.

Ekspanzivnost pare tedaj ni velika.

Primeri § 69.

Konjunktivni sklepi.

Ad 1. Um, volja in govor so svojstva umne stvari.

Človek ima um, voljo in govor.

Človek je umna stvar.

Ad 2. Domoljub ljubi svojo domovino, za njo vse žrtvuje, in jo tudi brani.

Izdajalec ne ljubi svoje domovine, za njo vsega ne žrtvuje, in je tudi ne brani.

Izdajalec ni domoljub.

Ad 3. Noge, roke in usta so navor (Hebel).

Noge, roke in usta so udje.

Nekateri udje so navor.

Primeri k § 70.

Konjunktivno uvetni sklepi.

Ad 1. Ako se drevo poseka, tedaj se deblo na zemljo zruši, veje veno in listje se suši.

Drevo se je posekalo ;

---

tedaj se je deblo na zemljo zrušilo, veje so venole in listje se suši.

Ad 2. Ako se železo ogreva, tedaj se mu prostornina povečuje, toplota mu rase, in skupnost se mu spreminja ;

toda prostornina se mu ne povečuje, toplota mu ne rase in skupnost se mu ne spreminja ;

---

tedaj se tudi železo ne ogreva.

(Dalje sledi.)

Dopisi.

Iz mariborske okolice. Okrajna učiteljska konferenca za šolske okraje mariborskega okrajnega glavarstva vršila se je 2. dan t. m. v učiteljski telovadnici v Mariboru, katero nam je gospod ravnatelj v ljubeznjivi svoji dobrohotnosti prepustil. Vdeležilo se je zborovanja okolo 100 učiteljev in učiteljic, katerim je predsedoval v obče priljubljen nadzornik gosp. Franc Robič.

Točno ob devetih zjutraj otvori gospod predsednik s kratkim pozdravom zborovanje in si izbere g. M. Nerat-a svojim namestnikom. Zbrani pa si izvolijo gg. Franc Harrich in Jos. Hrastnik zapisničarjema. Konstantuje se še prisotnost postavnih konferenčnih udov, in ko se preberejo in raztolmačijo še nekateri ukazi višjih šolsk. oblastev, poroča gosp. predsednik o svojih opazkih pri nadzorovanju šol. Iz teh povzamemo to-le:

Da-si tudi zunanje razmere niso pri vseh šolah takšne, kakoršne v prospah šolske odgoje biti morajo in po postavn. določilah biti imajo, tako se je vendar v tem meru storil znamenit korak naprej. Kar se pa tiče notranjih razmer naših ljudskih šol, se je opazovalo, da so se postave in naredbe gledé discipline in pouka v obče točno izvrševale. Poučuje se večinoma pravilno, t. je učiteljsko osebje se poslužuje pri pouku dobre metode in se namreč tudi mlajše učit. moči trudijo, si slednjo prisvojiti in se v njej popolno izuriti. K posameznim uč. predmetom opomni g. predsednik to-le:

Jezikovni pouk. Kakor je na srednji in višji stopinji osredje vsega jezikovnega pouka berilo, tako ima na spodnji stopinji tó vlogo nazorni nauk; a ta pouk mora otrokom pomagati tudi do predstav in se nikako ne sme zadovoljiti le z jezikovnimi vajami. Pri branju naj se takoj z začetku gleda na pravilno naglašanje, na zgornji stopinji naj pa se učenci vadijo tudi različne rokopise prebirati. Pri pisanju se še na vaje po taktu premalo ozira. Pri spisju naj se gleda zlasti tudi na lepo, čedno pisavo. Pri tem predmetu se ima še na to gledati, da se piše le to, kar se nahaja v obzorju otrokovem. To obzorje se ne sme na nobeni stopinji prekoračiti; tudi naj delo ne bode nikdar preobširno. Korektura je pri spisih neobhodna, kakor neljuba tudi vtegne marsikomu biti. Vsaj vsakih 14 dni naj se kak spis v zvezek vpiše.

Računstvo v zvezi z oblikoslovjem. V obče se morejo vspehi v tem predmetu kot prav dobri zaznamovati. Kar se pa tiče računstva, naj se navadni drobci bolje negujejo.

Realije naj se na eno- in dvorazrednicah ne obravnavajo preobširno. Obravnavana realistična tvarina naj se porabi pri spisju — bolje, kakor se je to dosedaj zgodilo.

Risanje po stigmatih naj se s 3. šolsk. letom konča. Podobe naj se, kolikor mogoče, v veliki meri izdeljujejo in se pri tem poduku sploh naj tudi ozira na potrebe deklic. Petje je prav dobro napredovalo. Pri telovadbi ima se gledati na večjo preciznost pri posameznih vajah. —

Za tem je nastopil gosp. Fr. Praprotnik nadučitelj v Puščavi in je poročal v gladki besedi in kaj jedernato o vprašanju: „Kako zamore šola spoznanje na kmetijskem polju najizdatneje pospeševati?“*) Tudi g. Jos. Gaber je govoril o tem vprašanju, debate pa so se vdeležili gg. Cizel, Budna, Leskovar, Srečko Majcen, Ernst Tribnik in Fr. Pirkmajer.

O drugem predmetu dnevnega reda „Kaj ima obsegati pouka ljudske šole z ozirom na zdravstvo?“ poročala je kaj temeljito in obširno gđe.

*) Ker prinese „Pop.“ v sojem času to delo v celoti, izpustimo sledeči posnetek.
Vredn.

Marija Turk-ova, ter je žela za svojo obravnavo občo pohvalo. Koreferent g. Fistravec javil je, da nima poročilu gospodičinemu ničesar dostaviti ter je navel le nekatere teze, o katerih sta se poročevalca zjedinila in katere se tako glase: 1. Ljudski učitelj naj poseda v nekoliki meri znanje antropologije in psihologije, da zamore o telesnem in duševnem stanju učencev jasno soditi. — 2. Ker goja zdravja prav za prav ni predmet ljudske šole, zatoraj se morajo tako sanitarni oddeli naravnoslovnega pouka, kojega je goja zdravje bistveni del, kakor tudi vseh drugih učnih predmetov zbirati in na pravi način porabljati. — 3. Učitelj naj izreja učence kar od začetka ko v šolo stopijo, k snagi ter skrbi, da se njih čutila naravno razvijajo in otroci pri hoji, pri stanju in sedenju ravno drže; sploh telesne hibe ima z vsemi sredstvi preprečevati. — 4. Pa tudi duševnim nedostatkom skušaj učitelj v okom priti in je, ako se že javijo po možnosti iztrebljaj, kajti oni na razvoj telesa kaj slabo vplivajo. — 5. Učitelj bodi glede gojitve zdravja učencem živ izgled.

Sedaj se seja pretrga do dveh popoldan. Točno ob dveh pa se zborovanje zopet otvori in gosp. J. Leskovar poroča o 3. točki vzporeda: „Učni red pri obravnavi nemščine na ljudskih šolah se slovenskim poučnim jezikom. Gospod poročevalec povdarja, da se drugi jezik zamore le na podlagi in poleg materinščine vspešno učiti in zahteva za pouk v tem predmetu, da se sedanji knjigi I. in II. nemška slovnica, ki imate temu pouku služiti, primerno preustrojite. Navzoči se s tem v obče zlagajo in tudi poročevalčevim tezam v tem smislu pritrdijo. Sedaj gospod Gabrijel Majcen poroča o učilih: risankah in pisankah in se ukrene, da se v teh okrajih rabijo tudi dalje Musilove pisanke, toda risanke pa od Prettenhoferja s tem pristavkom, da sežemo tudi takoj po Prettenhoferjevih pisankah kakor hitro bodo dosegle Musilovo kakovost. Pri sedaj se vršečih volitvah v stalni in književni odbor so bili voljeni — za mariborski okraj: gg. M. Nerat, Fr. Rošker in J. Fistravec; za št. lenartski okraj: gg. J. B. Reich, J. K. Budna in J. Mocher in za slovenbistriški okraj: gg. J. Kristl, J. Leskovar in Ernst Tribnik. — Ker samostalnih nasvetov nihče stavil ni, je g. predsednik — zahvalivši se poročevalcem za njih trud — s trikratnim „slava“ na cesarja sejo zaključil.

H.

Od sv. Barbare pri Halozah. Dne 11. septembra imeli smo po naredbi tukajšnjega kraj. šol. sveta očitno skušnjo, katera se je tudi lepo in v občo zadovoljnost vršila. Poslušalcev je bilo precejšnje število, izmed njih gospod vrstvenik in dva teologa. Skušnjo vodil je sedanji g. predsednik kraj. šol. sveta, Anton Korenjak, prav taktno in vidilo se je, da se on za šolo zanima.

Ljubezen do šolske mladine potrdil je tudi s tem, da je obdaril 30 otrok z lepimi molitvenimi bukvicami, druge pa vse s pisnimi zvezki, risankami, podobnicami, šolskimi hnjigami itd. Obdarjenih je bilo 300 otrok. Tak krajni šolski svet je posnemanja vreden in zasluži, da se mu tukaj kakor vodja šolske mladine za vse to očitno zahvalim.

Franjo Silvester, šol. vodja.

Z Gorenjskega, meseca septembra. Okrajna učiteljska konferencija za radovljški okraj se je vršila v dan 1. septembra t. l. pod predsedništvom g. c. kr. okr. šol. nadzornika, profesorja Frana Levca v šolskem poslopu čveterorazredne ljudske šole v Radovljici. — Dnevni red zborovanja priobčil je „Popotnik“ v predzadnej številki tekočega letnika.

O stanju ljudskega šolstva v našem okraju poročal je g. nadzornik blizu tako-le: „Okraj šteje 22 javnih šol — šoli v Ratečah in pa na Koprivniku ste bili zaradi krajevnih razmer zaprti — jedno šolo v

kaznilnici v Begunjah, 1 ekskurendno šolo na Planini pri Jesenicah in pa jedno šolo za silo v Lešah. Vseh učiteljskih močij je bilo 30, in sicer 23 učiteljev in 7 učiteljic; med temi je bilo 22 definitivnih, 6 začasnih, 2 sta bila brez spričeval. Za šolo godnih otrok je bilo 3267; od teh je obiskovalo javne šole 2875 otrok, javne šole drugih okrajev 169, privatne šole 4, srednje šole 15. Od pouka oproščenih je bilo 74 učencev, zaradi telesnih hib pa 47 otrok šole obiskovalo ni; le 83 normalno razvitih otrok šole obiskovalo ni. Letos je hodilo v šolo 97 $\frac{5}{100}$ otrok. Ker je lani 133 otrok bilo brez pouka in je torej le 95 $\frac{5}{100}$ otrok šole obiskalo, zboljšal se je v tekočem šolskem letu šolski obisk za 1 $\frac{5}{100}$.

Na jedno učiteljsko moč pripada povprečno 96 otrok, kar seveda ni postavno. Ker se bo pa početkom prihodnjega šolskega leta na novo otvorila ljudska šola v Ribnem, ker se bodo v kratkem razširile jednorazrednice v Begunjah, Mošnjah in na Breznici v dvorazrednice, upati je, da se bodo te nepostavnosti s časoma popolnoma odstranile.

V ponavljajvne šole je bilo vpisanih 737 učencev, obiskovalo pa jih je le 595. Krajni šolski sveti naj kazni sami navrstujejo, kajti le tako je mogoče, da se postavno odpravi ta malomarnost.

Poročilo o posameznih disciplinah ljudskega šolstva je bilo v obče prav interesantno sestavljeno, a ker se v njem govori o tem, kar ima slehern učitelj pri konferencijah priložnost slišati, opustiti je hočem tu popolnoma.

O četrti točki dnevnega reda, kako poučevati slovensko slovnico na ljudskih šolah, poročal je za jednorazrednico g. A. Jekovec, — Kamna gorica, za dvorazrednice g. A. Maier — Jesenice, za četverorazrednice gđ. Marsut-ova, — Radoljica.

Gosp. Kovžca — Kropa, poročal je o 5. točki dnevnega reda, ter priporočal za na kup pisalnih in risalnih orodij tvrdko Grubbauer — Linz, poudarjajoč, da daje ta najceneje blago, da naroča blaga pri njem tudi društvo „Narodna šola“, ki tudi šole po Gorenjskem prav izdatno podpira. V bukvovarnični odsek so bili voljeni gg: H. Podkrajšek, g. Spetzler, J. Trojar, J. Thuma in pa gospica M. Marsut-ova.

V stalnem odboru so: M. Kovžca, J. Thuma, J. Trojar in J. Žirovnik.

Posameznih nasvetov doposlal je pravočasno g. Podkrajšek dvoje: Predlagal je, da se sestavi odbor, ki bo do prihodnjega leta izdelal zapisnik vsih onih knjig, katere so v smislu ministrovega ukaza sposobne za šolske knjižnice. (Vzprejeto.) V ta odbor so bili voljeni gg: K. Bernard, H. Podkrajšek in pa J. Pretnar.

Nadalje je predlagal, da se sestavi odbor, ki bo do prihodnjega leta izdelal zemljevid radovljiškega okraja in ga bo tudi zgodovinsko opisal. (Vzprejeto.) V ta odbor so bili voljeni gg: K. Bernard, A. Maier, H. Podkrajšek, J. Pretnar, J. Žirovnik.

Konferencijo zaključil je g. c. kr. okr. glavar Jožef Dralka, ki je zbrane učitelje s svojo navzočnostjo počastil, s trikratnim „slava“ na presvitlega vladarja.

Ignacijev.

Novice in razne stvari.

[Iz c. kr. štaj. dež. šolsk. sveta.] V seji 2. dne t. m. je dež. šolski svet privolil, da se ljudska šola v Holeneku razširi v dvorazrednico, una v Grafendorfu pa v četirirazrednico, je javil 3. razred v Halbenrain-u definitivnim in je sistemoval na dekliški šoli v Aussee-ju drugo mesto podučiteljice; dalje je dež. šolski svet priznal potrebo, da se raz-

širijo šole v Brezulah, v št Andreju v Slov. gor. in Hausmannstätten-u, je rešil prošnje za podpore in za priznanje starostnih doklad, je dovolil, da se pri šolah v Wies-u in Wieseldorf-u preloži začetek šolskega leta v velikonočni čas, je odobril osnovev zasebnih otročjih vrtov v Štorah in Neudau-vu in je izrekel grofici Teodori Kottulinsky-jevi za nesebično pospeševanje šolskih vrtov svojo zahvalo.

[Potovalnim učiteljem] za slovensko prebivalstvo na Primorskem namesto g. Kramarja imenovan je, kakor poroča „Sl. N.“, g. Jakob Prhavec.

[Kranjski deželni odbor] je sklenil, prositi naučnega ministra, da se naj naredba, po kateri se je povišala šolnina na srednjih šolah, za Kranjsko razveljavi in da naj ostane stara šolnina.

[Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani] je imelo dne 15. septmb. 4. sejo. Zapisnikar in blagajnik naznanita tekoča poslovanja. Poljudni spis o družbi sv. Cirila in Metoda v pouk nešemu ljudstvu sklne se objaviti ter ob jednem naprositi vse naše časnike za ponatis ter kolikor mogoče večje razširjanje mej maso naroda. Oddasta se dve službi za slovenske otroške vrte ter se potrebno naroči dotičnim poddružničnim načelništvom. Dvem poddružnicam dovoli se nekoliko podpore. Naprošene tiskalice za pobotnice se bodo oskrbele ter poslale poddružnicam, ki se zanje oglasijo. Razgovarjalo se je tudi o peticiji do državnega zbora. Dozdaj je definitivno ustanovljenih poddružnic 35. a 12 je že osnovanih, pa še ne potrjenih. Po več krajih pa se snujejo. Vse se prosijo, naj se po svoji konečni uredbi vodstvu na poslanih tiskanih obrazcih točno zglasijo.

Spremembe pri učiteljstvu.

Gospod Ernst Slanc, podučitelj v Dobovi (Brežice) imenovan je nadučiteljem ravno tu; — gosp. Martin Breznik, učitelj v Žitilih, postal je nadučitelj na svojem mestu. — Gosp. Anton Vogrinec, podučitelj v Središču, pride za učitelja k Kapeli pri Radgoni; g. Henrik Tribnik, podučitelj v Sp. Polskavi pa je postal učitelj v Hajdinu. — Gosp. Maksimilian Mayer postal je suplent v Marenhergu za okr. šol. nadzornika g. V. Baumgartnerja.

N A T E Č A J I.

Štv. 371.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v **Ksaverju** se mesto podučitelja z dohodki po III. plač. vrsti definitivno ali tudi provizorično umešča. — Prosilci ali prositeljice za to mesto naj vložijo svoje redno obložene prošnje potom predpostavljenega okr. šolsk. sveta do **15. oktobra 1886** pri krajnem šolskem svetu v **Ksaverju**, pošta Ljubno nad Mozirjem (Prassberg).
Okr. šolski svet Gornjigrad, dne 10. septembra 1886.

Predsednik:
Netolická s. r.

Štv. 626.

Učiteljska služba.

Na trirazredni ljudski šoli v **Lembahu** se razpisuje služba učitelja event. podučitelja z dohodki IV. plačilnega razreda. — Prosilci naj pošljejo svoje prošnje do **31. oktobra 1885** krajnemu šolskemu svetu v **Lembahu**.

Okr. šolski svet v Mariboru, dne 17. septembra 1886.

Za predsednika:
Robič.